

**Otepää VALLA ARENGUKAVA
2011 – 2020**

Otepää 2011

SISUKORD

<u>SISSEJUHATUS.....</u>	<u>3</u>
<u>1. OLUKORRA KIRJELDUS.....</u>	<u>4</u>
1.1. KULTUURIVALDKOND.....	6
1.2. SPORDIVALDKOND.....	8
1.3. KODANIKUÜHISKOND.....	9
1.4. NOORSOOTÖÖ.....	10
1.5. TURISMIVALDKOND.....	11
1.6. MAAELU JA KESKKOND.....	12
1.7. MAJANDUS.....	17
1.8. SOTSIAALVALDKOND	19
1.9. HARIDUSVALDKOND.....	21
<u>2. VISIOON.....</u>	<u>22</u>
<u>3. ARENGUKAVA TEGEVUSKAVA.....</u>	<u>23</u>
<u>2. ARENGUKAVA SEIRE .....</u>	<u>24</u>
<u>LISAD.....</u>	<u>25</u>

SISSEJUHATUS

Käesolev arengukava on koostatud Otepää vallale aastateks 2011-2020 ning käsitleb Otepää valda kui terviklikku territooriumi, kogukonda ja kohaliku omavalitsusüksust. Arengukava koostamise eesmärgiks on põhiliste arengusuundade valimine valla jätkusuutlikkuse tagamiseks ning valla kui terviku tulevikuseisundi saavutamiseks.

Otepää valla arengukava on koostatud Otepää vallavalitsuse ning erinevate erialade spetsialistide koostöös. Arengukava on koostatud kümne valdkonna põhiselt – sport, kultuur, noorsootöö, kodanikuühiskond, turism, õigus- ja korrakaitse, sotsiaaltöö, maaelu ja keskkond, majandus ning haridus lähtuvalt teemadest, mis on olulised valla kui terviku juhtimiseks ja arendamiseks.

Arengukava koosneb kahest erinevast, kuid üksteisega lahutamatult seotud tasandist. Esiteks, hetkeolukorra iseloomustus ja analüüs, teiseks - visioon ja arengueesmärgid. Nende tasandite vahele jääb muutusvajadus ehk tegevused, mida on vaja teha, et jõuda soovitud olukorrani. Muutusvajaduste analüüsi tulemusena sündisid üldised arendussuunad erinevatele valdkondadele.

KULTUUR – Otepää on omanäoline, avatud ja kõrgetasemeline kultuurikeskus

SPORT – Otepää on rahvusvaheliselt tunnustatud treening- ja spordikeskus

KODANIKUÜHISKOND – Otepääl on aktiivne kodanikuühiskond

NOORSOOTÖÖ – Otepää noortel on siin hea olla ja nad tulevad siia tagasi

TURISM – Otepää on kõrgetasemeline turismikeskus

ÕIGUS- JA KORRAKAITSE – Inimesed tunnevad end Otepääl turvaliselt

MAAELU JA KESKKOND – Otepääl on hea elada

MAJANDUS – Otepää on areneva ettevõtlusega, konkurentsivõimeline ja ettevõtjasõbralik piirkond

SOTSIAALTÖÖ – Otepää elanikkond on terviseteadlik

HARIDUS – Valla lapsed ja noored õpivad meelsasti Otepää valla haridusasutustes

Arengukava tegevuskava ehk realisatsiooniplaan on samuti ehitatud üles valdkondlikult põhinedes Loogilise Raamistikü Süsteemil, kus rasvases trükis on ära toodud valla esmase prioriteetsusega tegevused.

Loogilisest raamistikust tulenevalt on koostatud Otepää valla investeeringute kava, kus investeeringuvajadus on kajastatud objektide ja tegevuste loendina. Investeeringuvajaduste koostamisel on lähtutud vallavalitsuse ja ettevõtjate poolt esitatud vajalikest objektidest ja tegevustest. Investeeringukavas on investeeringud jagatud prioriteetsuse järgi kaheks – esmase (tegevuskavas rasvase trükiga) ja teise prioriteetsusega investeeringud. Esmase prioriteetsusega investeeringutega arvestatakse valla eelarve koostamisel, teisesed prioriteetid teostatakse lisafinantseeringu võimalusel ehk kui on võimalik antud tegevuste elluviimiseks saada lisafinantseeringut näiteks struktuurifondidest. Kava loob selge ja nähtava skeemi ressursivajadusest aastate kaupa ning on aluseks Otepää valla eelarvele.

Otepää valla arengukava on kohaliku omavalitsuse tööd suunav strateegiline dokument, mis määrab ära ressursside võimalikult optimaalse kasutamise valla hüvanguks.

Otepää valla arengukava on aluseks valdkondlikele arengukavadele.

1. OLUKORRA KIRJELDUS

Otepää vald asub Valga maakonnas. Valla üldpindala on 217 km². Valda ümbritsevad Valga maakonnas Palupera, Puka ja Sangaste vald, Võru maakonnas Urvaste vald ja Põlva maakonnas Kanepi ja Valgjärve vald.

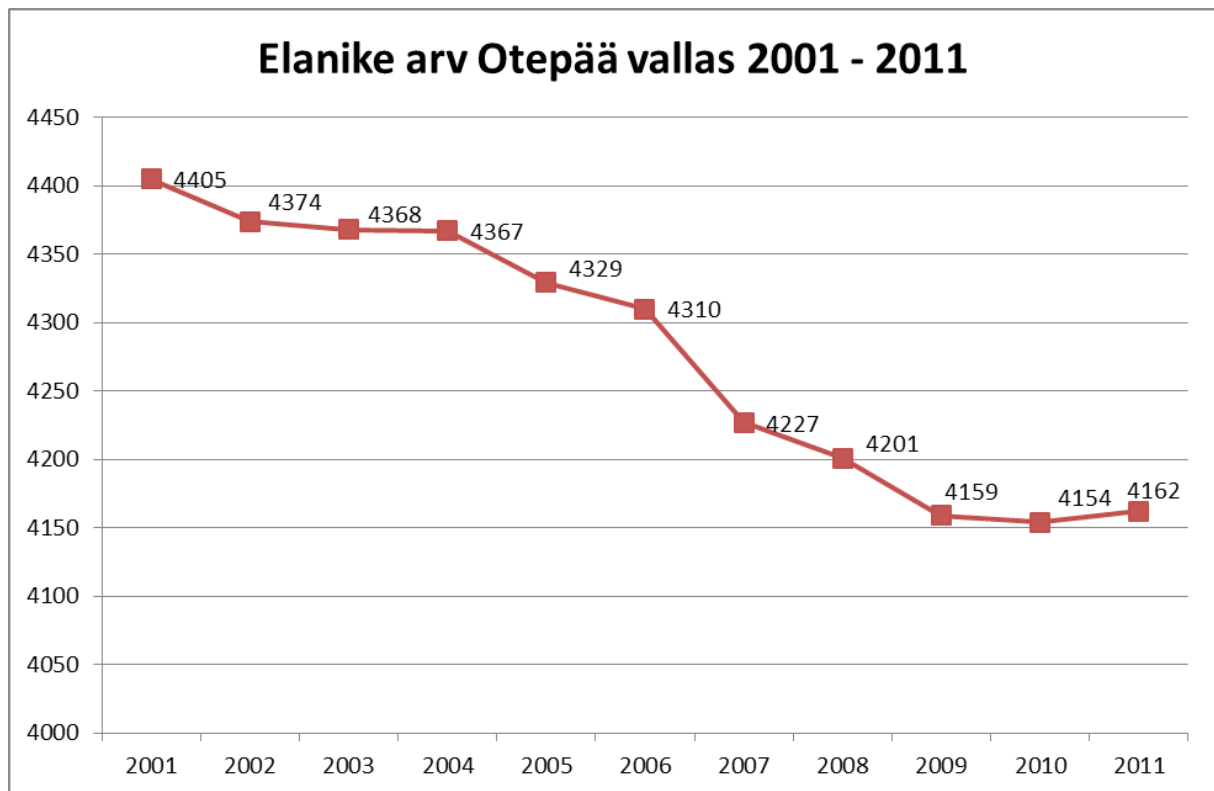
Oma lähemast naabrist linnade seas – Elvast – asub Otepää 25 km kaugusel. Tartust, Valgast ja Võrust 45-50 km kaugusel, Tallinnast 237 km kaugusel. Lähim raudteejaam – Palupera – asub Otepääst 14 km kaugusel. Otepääl ristuvad maanteed, mis suunduvad Võrru, Valka ja Tartusse.

Otepää valla territooriumil on valitsev vahelduv kupliline moreenmaastik, suurte kuppelmägede ning rohketel järvedega (ca 55 järve), millest suurim on Pühajärv. Kõrgeimad tipud Otepää valla territooriumil on Kuutsemägi (217 m) ja Harimägi (212 m).

Enamus siinseid soid on tekkinud järvede kinnikasvamise tagajärjel. Küngastevahelisi nõgusid täitvad järvesetted (järvesavi, -lubi, -muda) on kaetud 7 – 15 m paksusse madalsoo turbakihi.

Omapärase ja väärtusliku maastiku kaitseks on loodud [Otepää looduspark](#), millest jääb välja Otepää linn. Otepää looduspargi kaitse-eesmärk on Otepää kõrgustikule iseloomuliku kuppelmaastiku ja bioloogilise mitmekesisuse, kohaliku elulaadi ja kultuuripärandi ning alalhoidliku looduskasutuse säilitamine, uurimine ja tutvustamine. Looduspargi kaitset korraldab Riikliku Looduskaitsekeskuse Põlva-Valga-Võru regioon.

Otepää vallas elab 01. jaanuari 2011 seisuga 4162 inimest. Elanike keskmine tihedus on 19 in/km² (9 in/km² ilma Otepää linnata). Viimase kümne aasta jooksul on Otepää valla rahvaarv näidanud langustendentsi vähenedes keskmiselt 26 inimese võrra aastas. Elanikkonna vähenemise üheks põhjuseks on madal loomulik iive – surmade arv ületab püsivalt sündide arvu. Teiseks, isegi olulisemaks põhjuseks, on vallaelanike väljaränne.

Aastatel 2004-2010 on arviliselt kõige kiiremini vähenenud 25 - 34 aasta vanuste elanike arv.

Otepää valla rahvastiku moodustab valdavas osas eestikeelne ja eesti kodakondsusega, kultuuriliselt võrdlemisi homogeenne rahvastik. Eesti Vabariigis elavate vähemusrahvuste osakaal elanikkonnas on väheoluline.

Valla territooriumil on 21 küla ja 1 vallasisene linn, so Otepää. Otepää linnas koos aedlinnaga elab 2192 inimest. Suuremad külad on Sihva küla (366 elanikku), Otepää küla (318 elanikku), Pühajärve küla (188 elanikku), Vana-Otepää küla (149 elanikku).

1.1. KULTUURIVALDKOND

Otepää vallas on aja jooksul on välja kujunenud mitmed populaarsed üritustesarjad - kammermuusikapäevad, puhkpillipäevad, rahvalaulupäevad ja käsitöölaadad, kevad- ning sügislaadad. Alates aastast 1997 on Otepää Eesti Talvepealinn.

Valla kesketeks kultuuriasutusteks on Otepää Kultuurikeskus, Otepää Linnaraamatukogu ja Pühajärve Raamatukogu.

Otepää Kultuurikeskuses on 180-kohaline saal kontsertide, etenduste, tantsuõhtute jm ürituste läbiviimiseks, saalis toimuvad ka kinoseansid. Kõikidel nädalapäevadel harjutavad keskuses ka valla isetegevuskollektiivid (4 koori ja lauluringi, 6 tantsurühma ja –ringi, Pühajärve Puhkpilliorkester, 3 teatritegevustruppi ja 4 rahvapilli orkestrit).

Lisaks Otepää Kultuurikeskuses tegutsevatele isetegevuslastele ja kollektiividele on Otepää vallas erinevates kohtades endale kokukäimiskohti leidnud veel erinevate huvidega kollektiive, kes on koondunud mittetulundusühinguteks ja seltsideks, nt MTÜ EELK Otepää Maarja koguduse laulukoor, MTÜ Karukäpp, Otepää Naisselts, koolide rahvatantsuringid jt.

Kultuurikeskuse hallata on Pühajärve laululava, mis on kujunenud populaarseks väliürituste läbiviimise kohaks. Kaunis asukoht ning looduslik amfiteater pealtvaatajatele on teinud sellest meelispäiga nii kontserdikorraldajatele kui ka publikule.

Raamatukogusid on Otepää vallas 2 ning nende probleemid ja vajadused paljuski sarnased. Linnaraamatukogu olukord on keeruline, kuna asutakse valla administratiivhoone ühel korrusel ning hoidlad, lugemissaalid ja internetipunkt on hajali tervel korrusel. Mõlemad raamatukogud vajaksid enam ruumi.

Vallas on mitmeid muuseume - Eesti lipu tuba, Otepää Gümnaasiumi koduloomuuseum, Gustav Wulff-Õie talumuuseum, Jakob Hurda tuba, Otepää suusamuuseum, Ajamuuseum ja Eesti Jahimuuseum.

Valla territooriumil asub kolm kirikut - Otepää kirik (EELK Otepää Maarja kogudus), EAÕK Ilmjärve kirik ja EAÕK Kastolatsi kirik. Kirikud on läbi aegade olnud nii turismi- kui kultuuriobjektideks, nii vaatamisväärsused kui kontserdipaigad. Otepää Maarja koguduse kiriku auväärne roll iseseisva Eesti Vabariigi ajaloo rõhutab tema olulisust vaatamisväärsusena, samuti on kirikust saanud populaarne kontserdipaik nii kohalike kui kaugemate artistide seas.

Otepää Kiriku ajaloolist väärtust tõstab selle seotus Eesti lipu saamislooga. Aastal 2009 sai Eesti lipp 125 aastat vanaks ning sellega seoses leidis aset sündmuse üle-eestiline tähistamine, milles Otepää kirikul oli oluline roll. Sellega seoses on loodud kiriku pastoraadihoonesse Eesti Lipu tuba.

Piirkonnas on palju rahvusvahelise tähtsusega spordisündmusi, kuid vajaka on laiemale osavõtjaskonnale suunatud mitmepäevaseid kultuuri- ja turismisündmusi(festivale).

2010. aastal valmis Advisio Consulting OÜ poolt Otepää piirkonna mootorsaaniradade arengukava, mille koostamise eesmärgiks oli luua mootorsaaniradade võrgustiku kavand, mis on strateegiliseks lähtealuseks mootorsaaniradade ja sellega seotud infrastruktuuri väljaarendamiseks.

1.2. SPORDIVALDKOND

Otepää on kogu maailmas kogunud tuntuks kui Eesti talispordipealinn. Seda tänu siin toimuvatele suurvõistlustele, kuid samas ka nende võistluste eelduseks olevatele suurepärasele looduslikele ning tehnilistele võimalustele. Otepää valda tuntakse eelkõige läbi rahvusvaheliste ja üleriigiliste spordiürituste (Maailmakarikavõistluste etapp murdmaasuusatamises, Worldloppet'i sarja kuuluv Tartu Maraton, rullsuusavõistlus Suverull, Suvebiatloni MM jt.). Aastaringelt korraldatakse laste ja noorte spordilaagreid. Samuti on Otepää vald ja siinsed sportimisvõimalused muutnud Otepää populaarseks treeningpaigaks erinevate riikide sportlaste seas, seda nii murdmaasuusatajate kui ka teiste spordialade harrastajate osas.

2005. aastal asutasid Eesti Vabariigi Kultuuriministerium, Eesti Suusaliit ja Otepää vald riigiasutuse varade baasil Sihtasutuse Tehvandi Spordikeskus. Keskus on Eestis ainuke Rahvusvahelise Suusaliidu (FIS) ja Rahvusvahelise Laskesuusatamise Föderatsiooni (IBU) poolt tunnustatud rahvusvaheliste tiitlivõistluste korraldamise keskus. Keskus on Eestis ainuke rahvusvaheliselt ((treeningpaik sobiva maastiku ja rajatistega aastaringseks kasutamiseks. Keskus on põhiline treeningpaik ka Eesti sportlastele, sh olümpiavõitjatele ja maailmameistritele. Keskuses on tänaseks valminud ka K90 suusahüppemägi. Lisaks Tehvandi spordikeskusele paiknevad Otepää valla territooriumil üleriigilise tähtsusega TÜ Kääriku spordibaas, Kuutsemäe mäesuusakeskus ning Otepää Golfiväljak.

Hea vastuvõtu harrastussportlaste ning turistide poolt on leidnud Otepää terviseradade võrgustik. Populaarsed on nii suvised matkarajad kui talvised suusarajad ning lumesaanirada.

Otepää vallas on registreeritud 15 spordiklubi, millest suuremad on Oti Spordiklubi (spordialad murdmaasuusatamine, laskesuusatamine, võrkpall, mägirattasõit) ja Otepää Spordiklubi (spordialad suusahüpped, kahevõistlus, kergejõustik, orienteerumine, mäesuusatamine).

Treeninggruppidest tegutsevad Otepää valla territooriumil mäesuusatamise, kahevõistluse, suusahüpete, murdmaasuusatamise, laskesuusatamise, kergejõustiku, võrkpalli, sulgpalli, judo, iluvõimlemise ja jalgpalli treeninggruppid. Lisaks eelpool toodud regulaarsele treeningtööle tegutsevad huvialaringid meeste korvpallis (maakonna meistrivõistlustel osaleb Otepää Rocketsi meeskond), tennis, orienteerumises, võrkpallis, jalgpallis ja piljardis.

Otepää spordihoones on loodud kaasaegsed võimalused tippspordiga tegelemiseks. Hoones on kvaliteetne kõigile nõuetele vastav sportmängudesaal, jõusaalid ning muud sportimis- ja taastumisvõimalused.

Looduslikud tingimused, väljaehitatud infrastruktuur ja üritusterohkus on taganud mitmekülgse ning osavõtjaterohke sporditegevuse. Väljastpoolt tulevatele harrastajatele ja võistlussportlastele suunatud teenused on kõrgekvaliteedilised ning enamusi vajadusi rahuldavad. Ka kohalike elanike võimalused spordiga tegelemiseks on head.

1.3. KODANIKUÜHISKOND

Valla territooriumil on 21 küla ja 1 vallasisene linn, so Otepää. Otepää linnas koos aedlinnaga elab 2192 inimest. Suuremad külad on Sihva küla (366 elanikku), Otepää küla (318 elanikku), Pühajärve küla (188 elanikku) ning Vana-Otepää küla (149 elanikku).

Otepää valda on registreeritud 127 mittetulundusühingut ja 7 sihtasutust. Suurim osa mittetulundusühingutest on loodud spordi ja vabaaja veetmise paremaks organiseerimiseks (34) ning korterelamute haldamiseks (30).

Vallas tegutsevatest sihtasutustest on suurimateks SA Tehvandi Spordikeskus, mis on asutatud EV Kultuuriministeeriumi, Eesti Suusaliidu ja Otepää valla poolt maailmatasemel spordirajatiste haldamiseks, arendamiseks ning suurürituste korraldamiseks; valla poolt loodud SA Otepää Tervisekeskus, mis on määratletud hooldushaiglana ja millele lisanduvad tegevuslubadega täiendavad teenused. Uueks perspektiivseks arendusprojektiks on 2009.a. asutatud SA Innovatiivse Hoone ja Elukeskkonna Kompetentsikeskus Vidrike külla, mis tutvustab laiale avalikkusele alternatiivseid energiaallikad, ökonoomset ja ökoloogilist ehituskunsti ning elukeskkonda.

Otepääl on 83 kortermaja, millest vaid 30-s on korteriühistud.

1.4. NOORSOOTÖÖ

Noorsootöökse peetakse noorsootööseaduse järgi noortele tingimuste loomist arendavaks tegevuseks, mis võimaldab neil vaba tahte alusel perekonna-, tasemekoolituse- ja tööväliselt tegutseda. Noorsootöö soodustab noorte vaimset ja füüsilist arengut.

Noorsootöö hõlmab mitmeid valdkondi, millest suur osa on kajastatud käesolevas arengukavas teistes peatükkides (nt Haridus).

Noorsootöö korraldamisega tegeleb vallas Kultuurikeskuse haldusalas olev noortekeskus. Avatud noorsootöö eesmärk on pakkuda noortele vabatahtlikkuse alusel osaluse, arengulisi ja hariduslikke kogemusi, mis aitavad olla aktiivsed kodanikuühiskonna liikmed ning leida iseseisvalt lahendusi enda vajaduste lahendamiseks. Noortekeskus lähtub avatud noorsootöö põhimõttest, mis tähendab noorte omaalgatuse toetamist, õppekava puudumist ja erinevateks noori huvitavateks ja arendavateks tegevusteks tingimuste loomiseks.

1.5. TURISMIVALDKOND

Otepääl on kaks aktiivset turismihooaega- talv ja suvi. Otepää valla turismiressurssi moodustavad eelkõige aktiivse puhkuse veetmise võimalused ning looduslikud ressursid. Tervisesportlaste jaoks on kaardistatud suusa-, jalgratta- ning matkarajad. Piirkonnas on ligi 100 km erinevaid liikumisradu nii talvel kui ka suvel.

Tartumaa tervisekeskusest alguse saanud Maajumalate vabaõhupargi puuskulptuurid Tartu Maratoni liikumisradade ääres moodustavad Eesti suurima vabaõhupargi, mis ulatub oma atraktsioonidega ka Otepää valda.

Vaatekohtadest on esinduslikum Tehvandi vaateplatvorm, mis on osa uuest Tehvandi K90 suusahüppemäekompleksist. Vaateplatvormi kõrgus on 34 meetrit ning kõrgus merepinnast 218 meetrit, olles sellega Suure Munamäe järel kõrguselt teine vaatetorn Lõuna-Eestis. Kõrgustiku lõunaosas Harimäe (212 m ü.m) tipus asub 24 m kõrguse vaateplatvormiga Harimäe vaatetorn, kust avanevad kaugvaated üle Väikese Emajõe oru Karula kõrgustikuni. Kaitseala lääneosas paikneva Kuutsemäe ja Otepääl linna lähistel olevast järskude nõlvadega Väikese Munamäe (207,5 m ü.m) tipust näeb hea ilmaga ümbrust 50 km raadiuses. Kuutsemäel on talvel avatud mäesuusa- ja lumelauakeskus.

Oluliseks looduslikuks vaatamisväärsuseks Otepää looduspargis on veel ligi 400-aastane ja 20 meetri kõrgune Pühajärve Sõjatamm, mis on kõige jämedam puu Valgamaal (ümbermõõduga 6,98 m).

Otepää piirkonna suurimaks looduslikuks vaatamisväärsuseks on Pühajärv koos ümbrusega – Pühajärve park ning ümber järve kulgevad matkarajad. Käänulise kaldajoone ning viie metsase saarega Pühajärve (286 ha) peetakse üheks kauneimaks järveks. Külastajatel on võimalik järve ja selle lähiümbrusega tutvuda 13 km pikkusel Pühajärve matkarajal ja 3,5 km pikkusel Murrumetsa matkarajal. Pühajärve rannapargis on terviserada, rannas atraktsioonid, ujumissild, veesõidukite laenus ja rannahoone.

Valga maakonnas oli 31.12.2009 seisuga 95 majutusettevõtet, neist 73 (kokku 2022 voodikohaga) asuvad Otepää vallas.

Otepää vallas on esindatud kõik majutusettevõtete liigid. Vallas on 8 hotelli, neist 2 pakuvad spa- ja terviseteenuseid, kõige enam on puhkemaju - 31.

Majutusteenuse nõudlus ületab kõrghooajal pakkumise, kuid madalhooajal on majutusteenuseid pakkuvate ettevõtete käibed väiksed ning toimetulemine komplitseeritud.

Turismipiirkonnas lisandus 2009 a 10 majutusettevõtet. Kõrghooaegadel (talv, suvi) ja tippürituste ajal annavad lisandunud voodikohad panuse klientide paremaks teenindamiseks, samuti avardavad klientide jaoks valikuvõimalusi. Toitlustusettevõtteid on vallas 21, millest 6 on restorani, 6 on trahtrit või pubi, 6 on baarid, 2 kohvikut ja 1 söögisaal.

Otepää turismivaldkonna koordineerimisega tegeleb SA Otepää Turism. Organisatsioon jagab klientidele tasuta informatsiooni Otepää turismipiirkonna (Otepää vald, Palupera vald, Puka vald, Sangaste vald), Valgamaa ja Eesti turismiobjektide ning vaatamisväärsuste, majutusettevõtete, toitlustusettevõtete, aktiivse puhkuse veetmise võimaluste, kultuur- ja spordisündmuste, giiditeenuste osutajate ja transpordivõimaluste kohta.

1.6. MAAEU JA KESKKOND

31.03.2010.a. seisuga on Otepää valla maad riigi maakatastris registreeritud 3 269 katastriüksust pindalaga 21 055,8 ha, mis moodustab 96,9% omavalitsuse kogu maafondist 21 736,3 ha. Sellest 2010.a. registreeriti 18 katastriüksust pindalaga 144,4 ha (so 0,7% registreeritud maast).

Tabel 1. Katastris registreeritud maa ja selle jagunemine omandi alusel 31.03.2010.a. seisuga (Valga katastribüroo andmetel)

Oma- valitsus	Haldus- üksuse pindala kokku	Katastris regist- reeritud arv	Katastris regist- reeritud pindala	%	sh. Riigi oman-disse jäetud maa	Munitsi-paal omandisse antud maa	Ostuees- õigusega erastatav maa	Enampak- kumisega erastatav maa	Vaba põllumaj. maa erast.	Vaba metsamaa erast.	Tagasta- tud maa	Katastris registree- rimata maa
Otepää	21 736,30	3 269	21 055,80	96,9	3 296,90	111	5 828,20	87,7	210,7	412,5	11 108,80	680,5

Tabel 2. Maakatastris registreeritud katastriüksuste arv ja pindala võrdluses teiste omavalitsustega Valgamaal seisuga 31.03.2010

Omavalitsuse nimi	P i n d a l a		Registreeritud maa		Reg.-ta maad	
	Kokku	Arv	Pindala	%	Pindala	%
Helme	31 273,3	1 965	29 284,9	93,6	1 988,4	6,4
Hummuli	16 270,3	941	14 967,0	92,0	1 303,3	8,0
Karula	22 992,1	1 322	21 216,0	92,3	1 776,1	7,7
Otepää	21 736,3	3 269	21 055,8	96,9	680,5	3,1
Palupera	12 347,8	1 351	12 022,5	97,4	325,3	2,6
Puka	20 093,2	1 888	18 868,1	93,9	1 225,1	6,1
Põdrala	12 722,3	1 029	11 802,4	92,8	919,9	7,2
Sangaste	14 472,4	1 268	13 542,6	93,6	929,8	6,4
Taheva	20 470,4	1 101	19 120,6	93,4	1 349,8	6,6
Tõlliste	19 377,8	1 721	17 538,1	90,5	1 839,7	9,5
Tõrva linn	480,4	1 120	424,5	88,4	55,9	11,6
Valga linn	1 654,2	2 798	1 290,7	78,0	363,5	22,0
Õru	10 462,6	654	10 126,5	96,8	336,1	3,2
Valgamaa	204 649,1	20 427	191 259,7	93,5	13 389,4	6,5

Looduspark

Omapärase ja väärtusliku maastiku kaitseks on loodud suuremat osa valla territooriumist hõlmav riiklik maastikukaitseala Otepää looduspark, mis hõlmab 22 430 hektarilist maaala ning on oluline maakasutuse piiraja või suunaja Otepää valla territooriumil. Otepää looduspargi valitseja on Keskkonnaameti Põlva-Valga-Võru regioon.

Otepää looduspark moodustati Eesti NSV Ministrite Nõukogu 1957. a määrusega Pühajärve, Väikesse Munamäe ja Tedremäe maastikuliste keelualadena ning reorganiseeriti 1979. a määrusega Otepää maastikukaitsealaks.

Üldplaneering

Otepää valla puudub hetkel uuemal ajal koostatud üldplaneering ja kehtivad hetkel Pühajärve valla üldplaneering, Pühajärve ümbruse üldplaneering ning Otepää linna generaalplaan. Otepää valla üldplaneeringu koostamine algatati Otepää Vallavolikogu poolt 2005. aastal. Valla ruumiliste arengusuundade väljaselgitamiseks moodustati erinevate huvigruppide esindajatest teemarühmad.

Otepää vald vajab kindlasti kaasaegset üldplaneeringut, et kindlustada valla tasakaalustatud ja sihipärane areng, mis vastab avalikele huvidele, säilitab hajaasustuse piirkonna väärtused ning säilitab linnaruumis ajaloolise ja kaasaegse linnakeskkonna, mis tagaksid linnaruumi miljööväärtuse, funktsionaalsuse ja tervisliku elukeskkonna.

Teedevõrk

Otepää valla teedevõrk on sama tihedusega kui teistes Kagu-Eesti valdades. Valla teede kvaliteedinäitaja on kõvakattega teede osakaal üldises teedevõrgustikus, selles osas Otepää vald kahjuks silma ei paista. Otepää linnas on 55 tänavat kogupikkus 20,727 km ja sellest on kruusaga kaetud tänavaid 3,987 km ehk 19,2 %. Otepää valla teede (ilma linnata) pikkus on 121,778 km, millest asfalti ainult 1,799 km ehk 1.47%. Kergliiklusteid on kokku 16,8 km, erateid 183 km ja 40 km metsateid.

Otepää valda läbivateks olulisemateks maanteedeks on riigimaanteedest Tatra – Otepää – Sangaste ja Rõngu – Otepää – Kanepi tugimaanteed. Aktiivselt on tegeletud kergliiklusteede rajamisega. Valminud on rattateed suundadel Otepää-Kääriku ja Otepää-Kannistiku. 2007 aastal alustati Otepää-Palupera-Rõngu maantee teekatte uuendamist. Nende tööde käigus uuendati Otepää linna piires ka vee- ja kanalisatsioonitrassid, sadevee äravoolusüsteem ning tänavavalgustus. Samuti rajati tee osalises ulatuses kergliiklustee, mis lahendas jalakäijate probleemid suundadel Otepää-Pedajamäe ning Otepää – Kanepi rist.

Otepää vallasisesed liinid katavad liikluse Otepää-Kääriku suunal (liin nr 73) ja Otepää-Vidrike-Anne-Otepää (liin nr 75). Otepäält on võimalik liikuda veel Tartusse, Valka, Elvasse, Antslasse ja Tallinnasse. Muudesse keskustesse sõiduks tuleb kasutada ümberistumist.

Kauguus lähimatest keskustest: Tallinn 237 km, Tartu 45 km, Valga 50 km, Võru 50 km, Pärnu 100 km, Elva 25 km, Palupera raudteejaam 14 km.

Vesi- ja kanalisatsioon

Otepää vallas reguleerib veemajandus ja kanalisatsiooni arengut „Otepää valla ühisveevärgi ja –kanalisatsiooni arengukava aastateks 2008-2019”.

Otepää Vallavolikogu 20.12.2001 otsusega nr 77 alusel on Otepää vallas vee-ettevõtteks määratud AS Otepää Veevärk. Otepää Veevärgis töötab 17 töötajat. Juhtkond koosneb kolmest nõukogu liikmest ning juhatuses on üks liige. Kontoris töötab klienditeenindaja-asjaajaja ning koristaja. Vee- ja kanalisatsiooni osakonnas 7 töötajat ning soojamajanduses 6 töötajat. Vana-Otepää külas vee-ettevõtte puudub, süsteemi haldajateks on Otepää vald ja OÜ Otepää Oskar ning puurkaevpumppla haldajaks OÜ Otepää Lihatööstus Edgar.

Otepää vallas saadakse ühisveevarustuseks kasutatav vesi põhjaveest. Ühisveevarustuse puurkaevpumpplad on olemas Sihva (1 tk), Pühajärve-Kannistiku (1 tk), Vana-Otepää (1tk) külades ja Otepää linnas, k.a Otepää külas (3 tk).

Otepää valla ühisveevarustuse ulatus ja liitunud elanike arv on esitatud alljärgnevas tabelis 3.

Tabel 3. Ühisveevärgi teenusega varustatud elanikkond Otepää vallas

Asula	Elanikkond (seisuga 01.01.2008)	Varustatud ühisveevärgi teenusega, inimest	Varustatud ühisveevärgi teenusega, %
Otepää linn	2212	2250	102 ¹
Kannistiku (Pühajärve) küla	182	99	54
Sihva küla	375	193	51

Otepää küla (Alajaama, Kirikumõis-Keskuse)	313	300	96
Vana-Otepää küla	163	55	34
Kokku	3245	2897	89

Otepää valla ühisveevärgi torustikud on valdavas osas uued, kuna viimastel aastatel on neid järjest välja vahetatud. Vanad torustikud paiknevad Vana-Otepää külas ning väheses osas ka Otepää linnas.

Ühiskanaliseerimisüsteem on olemas Otepää linnas, Sihva ja Pühajärve-Kannistiku ja Otepää külas (Alajaama, Keskuse, Kirikumõis), vee-ettevõtteks AS Otepää Veevärk. Lisaks on ühiskanaliseerimine olemas Vana-Otepää külas, seadmete ja torustike haldajateks on Otepää Vallavalitsus ja OÜ Otepää Oskar ning OÜ Otepää Lihatoöstus Edgar.

Põhiline probleem ühiskanaliseerimisüsteemis on torustike amortiseerumine või süsteemi puudumine üldse, reoveepuhastite amortiseerumine ning torustike ja seadmete halb ehituskvaliteet.

Tabel 4. Ühiskanaliseerimisüsteemi teenusega varustatud elanikkond Otepää vallas

Asula	Elanikkond (seisuga 01.01.2008)	Varustatud ühiskanaliseerimisega, inimest	Varustatud ühisveevärgi teenusega, %
Otepää linn	2212	2160	98
Pühajärve-Kannistiku	182	99	54
Sihva küla	375	183	49
Otepää küla	313	300	96
Vana-Otepää küla	163	55	34
Kokku	3245	2797	86

Elanikud, kellel puudub ühiskanaliseerimisüsteemi kasutamise võimalus, juhivad oma reovee kogumis- ja imbaevudesse või otse loodusesse. 2006. aastal Keskkonnaministeeriumi poolt tellitud töös "Reovee kogumisalade määramine", mille teostas AS Eesti Veevärk Konsultatsioon (praegune ärinimi AS Infragate Eesti), on määratud reovee kogumisalad Sihva ja Pühajärve-Kannistiku külas ning Otepää linnas (siia hulka kuulub ka osa Otepää külast: Kirikumõis-Keskuse, Alajaama). Ülejäänud asumites reoveekogumisalad puuduvad. Kõikides asulates, v.a Otepää linnas ja Pühajärve-Kannistiku külas, ületab reoveepuhastile suunatav reovee vooluhulk perspektiivis praeguseid vee-erikasutusloas lubatud reovee hulkasid.

Soojamajandus

Otepää linna soojusmajandusega tegeleb AS Otepää Veevärk ning kaugküttepiirkondadeks on kehtestatud Otepää linn ja Otepää küla. Peamisteks tarbijateks on korterelamud, lasteaed, Otepää gümnaasium ja Otepää valla allasutused ning ettevõtted. Soojamajanduse arendamine toimub arengudokumendi „Otepää valla soojamajanduse arengukava 2005 - 2011“ alusel, mis on koostatud Otepää Vallavalitsuse tellimisel OÜ Energiasäästubüroo poolt ja millest juhendub oma arendustegevuses AS Otepää Veevärk.

AS Otepää Veevärk on 42 klienti, neist ärikliente 14 ja elukondlike kliente 28. Klientidele osutab teenust kaks AS Otepää Veevärk poolt hallatavat katlamaja asukohtadega: Otepää linn, Kopli 6 (Keskkatlamaja) ning Otepää küla, Keskuse katlamaja. AS Otepää Veevärk tootmisvõimsuseks on linnas 2,5 MWh ja Otepää külas 1,5 MWh. Kaugküttevõrkude torustike pikkus oli 2009.a. lõpu seisuga kaugküttepiirkonnas nr 1 1,2 km ja 0,7 km kaugküttepiirkonnas nr 2, neist rekonstrueeritud trasse ei ole.

Ettevõtte tootis 2009.a. 7707 MWh energiat, millest lõpptarbijale müüdi 5585 MWh. Viimastel aastatel on ettevõtte kütusekasutuse struktuuris pidevalt suurenenud puitkütuse osakaal ja tõusnud kuni 100%-ni. Varemkasutatud masuuti kasutatakse ainult avariiliste situatsioonide lahendamiseks, tänu millele on vähenenud ka kulud kütusele ning vähenenud on ka saastetasud.

Mõlemas kaugküttepiirkonnas on oluliseks probleemiks suured trassikaod. Soojustrasside efektiivsuse tõstmiseks ei ole investeeritud ühtegi krooni ning tänu sellele on olenevalt ilamstikust soojakadu trassis kuni 45%. Esmase ülesandena nähakse eelsoojustatud kaugküttetrasside rajamist. Kokku on aastatel 2006-2009 rekonstrueerimis- ja moderniseerimistöid tehtud ligi 3,5 miljon krooni eest, millest osa on laenude ning osa omavahendite arvelt.

Otepää linnas varustab AS Otepää Veevärk elanikkonda ja asutusi tarbeveega, mille torustik on vana ja amortiseerunud (katlakivi ja jms).

Elamumajandus

Otepää vallas oli 2010. a. lõpu seisuga 83 korterelamut, mille korterite arv on 804 korterit ja suletud netopind 67100 m². Samas korteriühistuid on vallas moodustatud 23.

Eluhoonete kasutuslubade viimaste aastate statistika näitab, et uusi eluruume lisandub linna väga vähe. Põhiliseks elamuehituse piirkonnaks on linnast väljajäävad alad ning soov on rajada elamuid just looduskaunite vaadetega piirkondadesse ja veekogude äärde. Paljudel elamuehitajatel on soov rajada oma krundile tiik. Aastatel 2007 -2009 on Otepää vallas väljastatud ehitus- ja kasutuslubade ning projekteerimistingimuste statistika on välja toodud tabelis 5.

Tabel 5. Otepää vallas väljastatud erinevad ehitustega seotud load aastatel 2007 -2009

Väljastatud loa nimetus	Väljastatud kogus	Väljastatud lubade arv keskmiselt aastas
Ehitusluba	264	88
Kirjalik nõusoleks ehitise püstitamiseks (alla 60m ² hoone)	82	27
Kasutusluba	41	14
Projekteerimistingimused	241	80

Elamumajanduse arengu üheks põhiliseks mõjutavaks teguriks on Otepää looduspargi kaitseeskiri, mis lähtub oma olemuselt tugevalt looduskaitsealistest aspektidest jättes siin tahaplaanile maaomanike (arendajate) soovid. Otepää vald on peamiselt oma elamuarenduselt populaarne paik teise kodu rajamiseks. Alljärgnevalt esitame statistika erinevate detailplaneeringute osas.

Tabel 6. Detailplaneeringud 2005-2009

Planeeringu tüüp	2005	2006	2007	2008	2009	KOKKU
Algatatud	17	35	42	8	9	111
Kehtestatud		10	10	25	10	55
Koostamisel					29	29
Uinuvad					26	26
Keeldumised						8

Jäätmemajandus

Otepää vallas reguleerib jäätmemajandust dokument „Valga maakonna ühtne jäätmekava. Otepää Vallavolikogu poolt kehtestatud „Otepää valla korraldatud jäätmeveo rakendamise tingimused ja kord“, mis muuhulgas sätestavad jäätmeliigid, millele kohaldatakse korraldatud jäätmevedu,

korraldatud jäätmeveo veopiirkonna, korraldatud jäätmeveoga hõlmatud jäätmete kogumise ja vedamise tingimused, sealhulgas vedamise sagedus ja aeg, jäätmevaldaja korraldatud jäätmeveoga mitteliitunuks lugemise kord, jäätmeveo teenustasude piirmäärad ja teenustasude piirmäärade muutmise kord, jäätmeveo teenustasude suurendamise ja vähendamise kord.

Kõige paremini on Otepää vallas käivitunud segaolmejäätmete vedu teenindustevõtetes ja puidutöötlustevõtetes. Sama valdkonna ettevõtted on ka aktiivsed segapakendi-, paberi- ja papi-, ehitus- ja lammutusjäätmete kogumisel ja üleandmisel.

Otepää Vallavalitsus on organiseerinud ja rahastanud avalikes kohtades segaolmejäätmete-, klaaspakendi-, ehitus- ja lammutusjäätmete-, sortimata ravimite-, õlide ja rasvade-, luminescentslampide ja muude elavhõbedat sisaldavad jäätmete-, patareide ja akude-, kasutuselt kõrvaldatud elektri- ja elektroonikaseadmete-, pestitsiidide ja vanarehvide üleandmist. Kodumajapidamiste jäätmearuandlus tänu vallavalitsuse finantseerimisele neid jäätmeliike ei kajasta.

Peamisteks taaskasutamistoiminguteks Otepää vallas on:

- pakendite ja pakendijäätmete tagasivõtu- ja taaskasutuse korraldamine;
- ehitus- ja lammutusjäätmete segaolmejäätmetest eraldi kogumine ja käitlemine;
- biolagunevate jäätmete kompostimine;
- loomaväljaheidete taaskasutamine pinnase töötlemiseks põllumajanduslikul eesmärgil;
- paberi ja papi eraldikogumine ettevõtetes ja korruselamutes.

Alates 01.05.2005 rakendatakse Otepää vallas kahte tüüpi kogumissüsteemi:

- Segapakendi kogumissüsteemis kogutakse pakend ja pakendijäätmed kogumiskonteinerite võrgustikul põhineva kogumissüsteemi kaudu kokku.
- Tagatishäältsüsteem korduskasutuspuudelile ja ühekorrapakendile kogumispunktide kaudu.

Klaasist, plastist ja plekist joogipudeleid/ purgid, vähese alkoholisisaldusega jookide (alla 6 %) ja karastusjoogipakendeid võetakse vastu Otepää linnas AS Avallone Lõuna-Eesti poolt taara kokkuostupunktides Otepää kesklinnas ja Alajaamas. Valla külakeskustes on taara vastuvõtt korraldatud ainult Sihva külas „Meie poes”. Suur osa pakendijäätmetest on ühekorrapakendid, millede taaskasutamise süsteem ei ole veel täielikult välja kujunenud.

Ohtlike jäätmeid tekib nii olmes kui tootmises. Ohtlike jäätmete viimine prügilasse, põletamine ning kanalisatsiooni või veekogusse juhtimine on keelatud. Ohtlikud jäätmed vajavad erikäitlemist ja nendega võivad tegeleda vaid vastavat litsentsi omavad ettevõtted. Üle Eesti omavad ohtlike jäätmete käitluslitsentsi 76 ettevõtet, neist Epler & Lorenz AS on Otepää vallas kogunud alates 2001. aastast ohtlike aineid sisaldavaid jäätmeid. Ohtlike jäätmete kogumise konteiner asub Otepää linnas aadressil Munamäe 8, kuhu saab ära tuua erinevaid ohtlike jäätmeid (patareid, värvid, ravimid, õlid, mürgid, keemilised ained, elavhõbedalambid jms). Vallas asuvas ohtlike jäätmete kogumise punktis ei võeta vastu ohtlike jäätmeid vallas tegutsevatelt ettevõtetelt ja meditsiinasutustelt.

Vallas ametlikult tegutsevaid prügilaid ei ole. Valga maakonnas on avatud Valga jäätmejaam ja Helme ühisjäätmejaam. Lähimas prügilad on Torma prügila Tartumaal, Paikuse prügila Pärnumaal ja Väätša prügila Järvamaal.

1.7. MAJANDUS

Otepää valla ettevõtlust iseloomustab suur teenindusettevõtete osakaal (majutus, toitlustamine, kaubandus jms.). Seetõttu on suurimaks majandusharuks turismi- ja puhkemajandus ning enamik ettevõtteid on orienteeritud turistide teenindamisele või erinevate turismiga seonduvate tugiteenuste osutamisele. Vallas on 31.12.2010 seisuga registreeritud 73 turismialal tegutsevat ettevõtet või ettevõtjat. Kahjuks iseloomustab seda ettevõtlusala sõltumine mitmetest välistest mõjuritest, mis võivad äramajandamise muuta keeruliseks.

Põllumajandusega tegelevaid suuremaid ettevõtteid on Otepää vallas jäänud üks: OÜ Otepää Oskar (seakarjakasvatus). Palju on väiketalunikke, kes tegelevad peamiselt piimakarjakasvatusega. Põllumajandus kui iseseisev ja oluline majandusharu Otepää vallas on siiski väiksema tähtsuse ning mõjuga, mille puhul on märgatav pidev tegevusalal tegutsevate ettevõtjate arvu vähenemine.

Otepää vallas on väga olulisel kohal metsamajandus ning puidutööstus. Metsamaterjali müük on oluliseks sissetulekuallikaks metsaomanikele ning annab tööd ka metsa ülestöötajatele. Käibeliselt suurim puidutöötaja on AS UPM-Kymmene Otepää vineeritehas.

Otepää valla vallavolikogu on 19-liikmeline, volikogul on 9 alalist komisjoni (revisjonikomisjon, maaelu- ja keskkonnakomisjon, majandus- ja eelarvekomisjon, haridus- ja noorsootöökomisjon, tervishoiu- ja sotsiaalkomisjon, kultuurikomisjon, spordikomisjon, õigus- ja korrakaitsekomisjon ja turismikomisjon). Vallavalitsus on 5-liikmeline. Vallavalitsusele (sh vallavanem) allub 4 teenistust, mis on raamatupidamisteenistus, sotsiaal- ja haridusteenistus, majandus- ja planeerimisteenistus ning ehitus- ja planeerimisteenistus. Vallasekretärile allub vallakantselei.

Otepää vallas on 21 küla. Kõigil küladel on olemas külavanemad, kellest enamus ka talle antud volitusi täidab.

Otepää valla võimed kohaliku elu korraldamisel on väga head, seda näitab ka eelmisel aastal (2009) koostatud 227 omavalitsuse suutlikkuse edetabel. Siseministeeriumi tellimisel analüüsiti kahtkümmend kaheksat kohaliku arengu näitajat läbi nelja aasta, kus Otepää sai 100 maksimaalsest võimalikust punktist 68. Sellega ollakse 22 kohal eespool teistest Valgamaa linnadest ja valdadest.

Otepää valla eelarve maht on 2010. aastal ca 3,8 milj. EUR. 2010. aasta eelarvesse on planeeritud maksutulud ca 1,5 miljonit EUR, toetusi ca 2 milj EUR, omatulu 0,25 milj EUR. Lõviosa (54%) moodustab eelarvest haridusele minev kulu, järgnevad vaba aeg ja kultuur (11%), siis majandus (10%) ja üldised valitsussektori teenused (9%).

Otepää valla üldplaneeringu eskiis on läbinud avalikustamise ja riigiasutustega kooskõlastamise etapid. Ees seisab koostöö korraldamine kogukonna ja kaitseala valitseja seisukohtade lähendamiseks ja kompromisside leidmiseks, eesmärgiga kehtestada üldplaneering 2011 aasta jooksul.

Otepää vallal on mitmeid sõprusomavalitsusi. Viimaste aastate jooksul on aktiivsem suhtlus olnud Toksovo valla (Venemaa), Vihti valla (Soome) ja Tarpi vallaga (Saksamaa). Tarpi vallal täitus 2010. aastal ühisest koostööst 20 aastat ja põhiliselt on tehtud koostööd hariduse ja kultuuri valdkondades. Vihti vallaga täitus 20 aastat koostööst 2009. aastal, koostöö on olnud viljakas – toimunud on kultuurikollektiivide vahetus, sõlmitud on tihedad suhted Vihti ja Otepää luteri kirikute koguduste vahel. Toksovoga on sõprusidemed olemas juba nõukogude ajast. 2009. a. juulis sõlmitud raamlepingu peamiste tegevustena toimuvad kultuuritöötajate ja sportlaste delegatsioonide

õppereisid. Teistest riikidest ja piirkondadest on säilinud sõprussuhted veel Rootsis [Ekerö](#), [Örnsköldsvik](#), [Kumla](#) ja [Haboga](#), Soomes Kivijärviga, Taanis Skaelskoriga, Saksamaal Lonnerstadtiga, Norras Seliga, Prantsusmaal Les Sorinieresiga ja Venemaal Ostrovoga.

Otepääl on aates 2010. aastast ka oma sõpruslaev miinijahtija EML Ugandi. Miinijahtija EML Ugandi hakkab kandma Otepää vappi ning koostöö käigus luuakse võimalused laeva külastamiseks ja meresõitudeks, samuti tutvustab laev ja laevameeskond Otepääd külastatavates välissadamates.

Esimene avalik internetipunkt loodi Otepääle 2001. aastal Vaata Maailma projekti toetusel. Internetipunkt asub Otepää Linnaraamatukogu ruumides. Tänapäevaks on seda internetipunkti laiendatud ning arvutiparki uuendatud. Punktis on neli kliendarvutit, ID-kaardilugeja ning printer väljatrükkide tegemiseks. 2003. aastal rajati kokku neli teabetuba Pühajärve, Pilkuse, Sihva ning Vana-Otepää küladesse. Kõigis olemasolevates teabetubades on väljaehitatud internetiühendus ning avalikuks kasutamiseks paigaldatud arvutikomplekt koos printeri ning ID-kaardilugejaga. 2004. aasta paigaldati Kultuuriministeriumi poolt läbiviidud rahvaraamatukogude internetiseerimise projekti raames Pühajärve raamatukogusse Linux'il põhinev avalikuks kasutamiseks mõeldud arvuti.

Omavalitsuse visiitkaardiks tänasel päeval on paljuski koduleht internetis. Paljudele on see esimeseks ja käepärasemaks võimaluseks saada informatsiooni Otepää piirkonna võimaluste kohta. Otepää kodulehe leiab aadressilt www.otepaa.ee.

Alates 2002. aasta jaanuarist on Otepää vallavalitsuses kasutusel dokumendihaldustarkvara Amphora, mille abil publitseeritakse kodulehel valla kirjavahetus ning avalikud dokumendid (õigusaktid, lepingud, väljastatud äritegevuslood, arengukavad ja eelarved jm).

1.8. SOTSIAALVALDKOND

Otepää vallas tegutseb suurima hoolekandeesutusena SA Otepää Tervisekeskus. 2000. aastal valmis päevakeskuse osa, kus koduhooldusteenuseid osutatakse 10 vanurile. Hooldekodusse on paigutatud 20 vanurit. Sotsiaalhoolekandelase tööga tegelevad veel ka Otepää Naisselts ning Otepää Invaühing. Vallas asub hetkel 7 sotsiaalkorterit (2 nendest paikneb Otepää linnas, 1 Sihva külas (2 Luigal), 2 Nüpli külas Puustusmäel), milles on ruumi 7 perele või üksikisikule. Sotsiaalhoolekandeteenuste osutamisel Otepää valla vanuritele on partneriteks SA Otepää Tervisekeskus.

Tervishoiuasutustest on vallas SA Otepää Tervisekeskus, mis on moodustatud endise Otepää haigla, polikliiniku ja Otepää Päevakeskus-Hooldekodu baasil ning kiire- ja vältimatu abi punkt. Vallas tegutseb 3 perearsti. Tervisekeskuse teeninduspiirkonna moodustavad peale Otepää valla ka Palupera, Sangaste, Puka ja Valgjärve vald. Tegevusloa alusel on lisaks hooldusravile SA-l Otepää Tervisekeskus võimalik pakkuda järgnevaid tervishoiuteenuseid: ambulatoorne günekoloogiategenus, radioloogiateenus, laboriteenus, ambulatoorne üldkirurgiateenus, hambaraviteenus, ambulatoorne taastusravi, kooli tervishoid ja koduõendus.

Hoolekannet vajavate isikute arv kasvab iga aastaga. Seda nii koduhooldust vajavate patsientide kui ka hooldekodu teenuste vajajate osas. Mõlema teenuse pakkumisel on olemasolevad teenusepakujad saavutanud maksimumi ehk hooldusaluste arvu suurendamine ilma tugistruktuuride arendamiseta ei ole mõeldav.

Hoolekandeteenuse pakujatele on suureks väljakutseks erivajadustega täiskasvanute hooldamine ning puuetega noortega tegelemine. Eelpool toodud eesmärkide täitmiseks on vajalik teha koostööd kolmanda ja erasektori esindajatega, et tagada vajalik nõustamisteenus ning välja töötada erivajadustega inimeste ja nende perede aktiveerimismeetodid.

Sotsiaaleluruume on Otepää vallal seni olnud vähe, kuid omandireformi tulemused annavad aasta-aastalt aina enam tunda. Samas on muudel põhjustel abivajajate arv püsinud stabiilsena. Seni on olukorda kontrolli all hoitud tänu läbirääkimistele tagastatud majade omanikega ning mõne uue munitsipaalruumi kasutuselevõtuga (2007 aastal renoveeriti osaliselt elamu Otepää linnas, kuhu mahub kuni 3 leibkonda), kuid selline lahendus ei saa olla alaline ja piisav.

Tervisekeskus on läbi aegade olnud oluliseks eriarstiabi andjaks Otepääl. Piirkonna sporditurism suurendab ambulatoorset abi vajavate patsientide hulka. Täna ollakse olukorras, kus ilma suuremate investeeringuteta on keeruline jätkata kvaliteetse teenuse pakkumist. Puudujäägid on töövahendite osas kui ka turvalisust puudutavates küsimustes. Oluline on naabervaldade kaasamine tervisekeskuse arendamisse, kuna tervisekeskus on piirkondliku tähtsusega asutus. Tervisekeskuse koostööpartneriteks on SA Tartu Kiirabi ning tehakse koostööd ka Lõuna-Eesti Hooldekeskusega (MTÜ Hellenurme Mõis), AS Valga Haiglaga ja SA Tartu Ülikooli Kliinikumiga, mis on piirkonna regionaalhaiglaks.

Lisaks valla hallatavate asutuste poolt pakutavatele teenustele arendatakse ja pakutakse erivajadustega laste taastusravi ja arendustegevusega seotud teenuseid Anni Rehabilitatsioonikeskuses.

Registreeritud töötute arv Otepää vallas on viimase kolme aastaga viiekordistunud (tabel 7). See tuleneb eelkõige majanduslangusest tingitud raskustest töökohtade säilitamisel. Tabelist 8 võib välja lugeda, et kogu Valgamaal on registreeritud töötute osakaal tööjõust (17,1%) üks suurimaid Eestis (keskmise 14,6%).

Tabel 7. Registreeritud töötute arv Otepää vallas 2005-2010 (31.03 seisuga)

2005	2006	2007	2008	2009	2010
65	38	26	38	78	128

Tabel 8. Registreeritud töötud maakonna lõikes ja registreeritud töötute osakaal tööjõus

MAAKOND	TÖÖJÕUD VANUSES 16-PENSIONIIGA *	31.03.2010	
		REGISTR. TÖÖTUTE ARV	...OSAKAAL TÖÖJÕUST
Harjumaa	275 600	38 282	13,9%
...Tallinn	210 200	28 807	13,7%
Hiiumaa	4 400	690	15,7%
Ida-Virumaa	78 600	16 448	20,9%
Jõgevamaa	16 000	1 523	9,5%
Järvamaa	17 800	2 370	13,3%
Läänemaa	13 600	1 693	12,4%
Lääne-Virumaa	29 400	4 139	14,1%
Põlvamaa	11 500	1 982	17,2%
Pärnumaa	42 100	6 518	15,5%
Raplamaa	18 300	2 593	14,2%
Saaremaa	14 700	1 876	12,8%
Tartumaa	72 700	8 358	11,5%
Valgamaa	15 100	2 584	17,1%
Viljandimaa	23 900	3 198	13,4%
Võrumaa	16 500	2 833	17,2%
Kokku	650 200	95 087	14,6%

Tegelik tööpuudus võib olla isegi mitmeid kordi suurem, mida aga ametliku statistikaga välja tuua on raske või võimatu. Põhjuseks on oletatavasti põllumajandusliku tootmise lõpetamine piirkonnas ja põllumajandusega seotud ettevõtete arvu järsk kahanemine, mis enne pakkusid nii täiskohaga kui ka hooajalist tööd nt põllumajanduslikus ehitustegevuses jmt. Otepääl on mõningad tööstus- ja teenisndusettevõtted, kohaliku omavalitsusega seotud asutused (koolid, lasteaiad, raamatukogu), meditsiiniline teenindus, apteegid, kaubandus jne, kuid need ei suuda piisavalt töökohti pakkuda. Ka ei ole Otepääl inimestele sageli erialaliselt vastavat tööd leida või pole töö tasustamine konkurentsivõimeline.

1.9. HARIDUSVALDKOND

Otepää vallas tegutseb 3 eelkooliealist lasteasutust, 2 üldhariduskooli ning 1 huvikool.

Eelkooliealistest lasteasutustest on vallas lasteaed "Pähklike" (112 kohta, 107 last – seisuga 10.10.2010) ja lasteaed "Võrukael" (45 kohta, 50 last – seisuga 10.10.2010) ning lisaks tegutseb 1 lasteaiarühm (18 last – seisuga 10.10.2010) Pühajärve põhikooli juures. Hinnanguliselt on lasteaia kohti vallas piisavalt. Otepää lasteaedades käib ka Palupera valla ning mitmete teiste lähemate omavalitsuste lapsi.

Üldhariduskoolidest tegutsevad Otepääl Otepää Gümnaasium, Pühajärve Põhikool ning Audentese Spordikool.

[Otepää Gümnaasiumis](#) õpib 444 last (seisuga 10.10. 2010), kellest suurem osa on pärit Otepää vallast, kuid on lapsi ka naabervaldadest (Palupera vald, Sangaste vald, Kambja vald, jt) ning mujalt Eestist. 2000. aastal valmis Otepää Gümnaasiumil juurdeehitus ning 2010. aastal renoveeriti täielikult ka vana osa hoonest. 2007. aastal tähistas Otepää Gümnaasium oma 100-ndat aastapäeva, mis on ühtlasi ka eestikeelse gümnaasiumihariduse juubel.

Otepää Gümnaasiumis töötab 29 erinevat ringi (muusika-, aeroobika-, rahvatantsu-, spordi- ja aineringid, käsitööring, skaudiring), kus ühtekokku osaleb ligikaudu 300 õpilast.

[Pühajärve Põhikoolis](#) õpib 87 last (seisuga 10.10.2010). Enamus õpilasi on pärit Otepää vallast. Koolihoonesse planeeritakse tuua ka Pühajärve raamatukogu ja Pühajärve lasteaed.

Põhikoolis on võimalus osaleda 15 erineva ringi töös (2 muusika-, 3 rahvatantsu-, 6 spordi-, 4 aineringi).

Otepää Gümnaasiumi ja Pühajärve Põhikooli juures töötavad koolieelikute ettevalmistusrühmad, millega on tagatud ka kodustele lastele alushariduse kättesaadavus.

Endises Otepää Spordigümnaasiumis, nüüdses [Audentese Spordikooli](#) filiaalis õpib 50 õpilast (seisuga 10.10.2010).

Huvikoolidest tegutseb Otepääl Otepää Lastemuusikakool, milles õpib 79 last (seisuga 10.10.2010). Õpitavateks erialadeks on klaver, akordion, viiul, puhkpill (trompet, klarnet, flööt) ning kitarr. Koolis tegutseb viiuldajate ansambel, rahvapilli orkester ning õpetajate vanamuusika ansambel. Pühajärve

Haridusalal tegutsevatest mittetulundusühingutest on aktiivsemaks Pühajärve Haridusselts. Selts korraldab vabahariduslikke koolituskursusi (keeleõpe, keraamika jms.), samuti tegeletakse isetegevusega.

2. VISIOON

Otepää valla visiooniks on – OTEPÄÄ ON TUNTUD JA TUNNUSTATUD NING KIIRELT ARENEV PUHKEPIIRKOND.

Visioon on toodud ära järgmise joonise (Joonis 1.) kujul, kus visiooni aitavad saavutada iga valdkonna üldeesmärgid.

Joonis 1. Otepää valla Visioon

3. ARENGUKAVA TEGEVUSKAVA

Tegevuskava hõlmab SWOT-analüüsi (vt lisa 1) käigus välja selgitatud Otepää valla nõrkuste kõrvaldamiseks ja ohtude elimineerimiseks ning tugevuste ja võimaluste ära kasutamiseks vajalikke konkreetseid tegevusi aastateks 2011-2016, mille tulemusena soovitakse saavutada visiooni. SWOT-analüüs viidi läbi valdkondade lõikes, et leida iga valdkonna peamised eesmärgid.

Otepää valla tegevuskava ehk realisatsiooniplaan on esitatud tabelina (vt lisa 2), mis on ehitatud üles samuti valdkondlikult põhinedes Loogilise Raamistiku Süsteemil nagu ka SWOT-analüüs.

Loogilisest maatriksist tulnevalt on koostatud Otepää valla investeeringute kava (vt lisa 4 ja 5), kus investeeringud on jagatud prioriteetsuse järgi kaheks – esmase ja teise prioriteetsusega investeeringud. Esmase prioriteetsusega investeeringutega arvestatakse valla eelarve koostamisel, teisesed prioriteedit teostatakse võimalusel, kui on võimalik antud tegevuste elluviimiseks saada lisa finantseeringut näiteks struktuurifondidest.

Eraldi on välja toodud arengukava tegevuskava teostamise ajagraafik (vt lisa 3). Ajagraafikus on toodud ainult esmase prioriteetsusega tegevused.

Valla arengukava tegevustekava 2011-2016 on valla eelarve koostamise alus. Tegevuskava realiseerimiseks vajaminev finantseering valla eelarve omavahenditest on esitatud tegevuskava tabelis.

Arengukava rakendamist ja finantseerimist koordineerib Otepää vallavalitsus. Arengukava finantseerimiseks kasutatakse valla omavahendeid (eelarve tulud, laenud) ja/või kasutades eelarveväliseid kaas- ja sildfinantseeringuid (Euroopa Liidu Struktuurifondidest, rahvusvahelistelt doonoritelt, riigi ja erasektori vahenditest).

2. ARENGUKAVA SEIRE

Arengukava täitmise tulemuslikkust hinnatakse tegevustulemuste iga-aastase seirega, mille põhjal antakse Otepää vallavolikogu poolt arengukava täitmise hinnang. Arengukava läbivaatamisel võetakse arvesse Otepää valla teiste arenguliste dokumentide – valdkondlike ja hallatavate asutuste arengukavade – põhiseisukohad. Ühtlasi tehakse ettepanekud arengukava realiseerimise tarvis vallaeelarveliste vahendite kasutamiseks.

Arengukava täitmise hinnangu andmisel määratletakse ka arengukava muutmise vajadus. Arengukava muutmiseks loetakse olukorra analüüsi, visiooni, tegevuskava eesmärkide ja tegevuste muutmist või uute lisamist, mis oluliselt muudavad vallaeelarve kasutamist. Arengukava esitatakse vallavalitsusele volikogu poolt igal aastal septembris. Kui volikogu peab arengukava muutmist vajalikuks, teeb ta vallavalitsusele ülesandeks kuulutada välja arengukava uue redaktsiooni avalik väljapanek. Kohaliku omavalitsuse korralduse seaduse kohaselt peab volikogu iga aasta 1. oktoobriks läbi vaatama arengukava ja kinnitama arengukava uue redaktsiooni.

Arengukava ajakohastamise käigus aktualiseeritakse valla olukorda iseloomustavad faktandmed ning olukorrast tulenevad probleemipüstitused, hinnatakse arengukava elluviimise edukust, vajadusel täpsustades arengumudeli eesmärke ja ülesandeid. Seejärel seatakse järgmise aasta tegevusprioriteetid ning viiakse sisse muudatused valla tegevuskavas.

LISAD

Lisa 1 – valdkondlikud SWOT-analüüsid

Lisa 2 – Tegevuskava loogiline maatriks

Lisa 3 – Tegevuskava ajakava

Lisa 4 – Tegevuskava esmase prioriteetsusega tegevuste investeringutekava

Lisa 5 – Tegevuskava teisese prioriteetsusega tegevuste investeringutekava